

Okamžik zpracování předmětných změn ve smluvních podmínkách, popř. všeobecných či obdobných podmínkách, není rozhodný pro povinnost aplikovat novelizovaná ustanovení zákona o elektronických komunikacích již od nabytí účinnosti předmětné novely, neboť tato povinnost plyne přímo ze zákona.

(dle rozhodnutí předsedy Rady ČTÚ ze dne 30. 6. 2014, čj. ČTÚ-20 827/2014-603)

Věc: Aplikovatelnost přechodného ustanovení k tzv. Husákově novele ZEK (č. 214/2013 Sb.)

Z odůvodnění:

Správní orgán obdržel dne 26. 11. 2013 návrh pana **J. B.** (dále jen „navrhovatel“), na posouzení oprávněnosti výpovědi smlouvy o poskytování služeb z důvodů uvedených v § 63 odst. 1 písm. p) zákona o elektronických komunikacích. Smlouva byla uzavřena mezi navrhovatelem a obchodní společností **TCR a.s.** (dále jen „odpůrce“), jakožto poskytovatelem služeb elektronických komunikací. Navrhovatel uvedl, že dne 22. 10. 2013 podal výpověď účastnické smlouvy u telefonní stanice č. XXX XXX XXX (dále jen „Smlouva“). Dne 31. 10. 2013 obdržel negativní stanovisko odpůrce, ve kterém bylo navrhovateli sděleno, že Smlouvu ukončí na základě předchozí výpovědi ze dne 16. 3. 2012, a to k datu ukončení Smlouvy. Výpověď podal navrhovatel na základě oficiální Měsíční monitorovací zprávy ČTÚ, kde je uvedeno, že lze ukončit smlouvu i na dobu určitou podle § 63 odst. 1 písm. p) zákona o elektronických komunikacích. Návrh doložil kopií výpovědi Smlouvy ze dne 22. 10. 2013 a kopií odpovědi odpůrce ze dne 31. 10. 2013.

Dopisem Českého telekomunikačního úřadu, odboru pro západočeskou oblast (dále jen „správní orgán I. stupně“) čj. ČTÚ-123 268/2013-634/ŽvP ze dne 11. 12. 2013 byli účastníci vyzváni k vyrozumění o zahájení správního řízení. Zároveň byli poučeni o možnosti navrhnout důkazy a činit jiné návrhy, vyjadřovat stanoviska po celou dobu řízení až do vydání rozhodnutí, jakož i o oprávnění kdykoli nahlédnout do správního spisu. Byli též upozorněni na koncentraci řízení dle § 82 odst. 4 správního řádu.

Správní orgán I. stupně vydal dne 17. 12. 2013 usnesení čj. ČTÚ-123 268/2013-634/III. vyř. - ŽvP, jímž vyzval odpůrce, aby se ve stanovené lhůtě vyjádřil k návrhu navrhovatele. Odpůrce se vyjádřil svým podáním ze dne 31. 12. 2013. Uvedl, že navrhovatel uzavřel s odpůrcem dne 9. 11. 2011 účastnickou smlouvu k telefonnímu číslu XXX XXX XXX. Ve Smlouvě bylo výslovně napsáno, že se smluvní strany písemně dohodly na smluvních podmínkách, mezi které patří taktéž Všeobecné podmínky odpůrce (dále též „VPST“). Ve Smlouvě bylo dále uvedeno, že se smluvní vztah uzavírá na dobu určitou

v délce trvání 36 měsíců. Sjednaná smluvní doba určitá může uplynout nejdříve dne 10. 11. 2014. Ve VPST účinných od 1. 9. 2013 se v článku 2.6. praví, že „*smlouvu lze ukončit dohodou, výpovědí, odstoupením, smrtí Účastníka nebo zánikem některé ze stran smlouvy bez právního nástupce*“. Zároveň je v čl. 2.6.2. VPST stanoveno: „*Chcete-li, aby byla Vaše smlouva na dobu určitou ukončena k datu, kdy uplyne sjednaná doba trvání, oznamte to písemně alespoň 20 dnů předem, jinak se uplynutím doby určité automaticky změní na smlouvu na dobu neurčitou*“. V čl. 8.3. VPST je uvedeno, že „*pokud smlouva skončí před uplynutím sjednané doby určité pro jiná porušení povinností než podle čl. 3.4.1. (i) a (ii) či z důvodu přenesení čísla, jste povinen TCR zaplatit finanční vypořádání nákladů vynaložených při uzavření smlouvy, a to ve výši poloviny součtu měsíčních paušálů za období od ukončení smlouvy do konce sjednané doby trvání*“. Smlouvu na dobu určitou mohl navrhovatel tedy vypovědět až k okamžiku uplynutí sjednané doby určité. Dojde-li k předčasnému ukončení Smlouvy, aplikuje se čl. 8.3. VPST, který je podmíněným ustanovením, nikoli obligatorním. Dle novelizovaného ustanovení § 63 odst. 1 písm. p) zákona o elektronických komunikacích nemusí poskytovatel ukončit Smlouvu v požadovaném termínu, který je odlišný od smluveného data ukončení Smlouvy, jestliže Smlouva ještě trvá dle sjednané smluvní doby určité. Ve smlouvě dle novely zákona o elektronických komunikacích má být obsažena výše doplatku za předčasné ukončení Smlouvy, a to jen za předpokladu, že k němu dojde, nikoli že k němu dojít musí. Předčasné ukončení Smlouvy je dohoda mezi účastníkem a poskytovatelem, nikoli povinnost poskytovatele. Navrhovateli bylo nabídnuto řešení, mj. prostřednictvím možnosti uzavřít dohodu o předčasném ukončení Smlouvy, kterého ovšem tento nevyužil. Je tedy povinen dostát svým závazkům a sjednanou smluvní dobu určitou dodržet.

Dopisem ze dne 10. 2. 2014 byli účastníci řízení poučeni o možnosti vyjádřit se k podkladům před vydáním rozhodnutí. Navrhovatel následně nahlédl dne 26. 2. 2014 do správního spisu. Uvedl, že smluvní vztah ukončil dne 22. 10. 2013, přesto nadále platí měsíční poplatky vyúčtované odpůrcem kvůli vzniku dalších pohledávek.

Správní orgán I. stupně vydal dne 7. 3. 2014 rozhodnutí čj. ČTÚ-123 268/2013-634/V. vyř. - ŽvP, jímž vyhověl návrhu. Smluvní vztah k telefonní stanici č. XXX XXX XXX skončil dle výroku I. uplynutím výpovědní doby, a to ke dni 22. 11. 2013. Výrokem II. byla odpůrci uložena povinnost uhradit navrhovateli náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování práva ve výši 200,- Kč za uhrazený správní poplatek. V odůvodnění konstatoval, že dne 8. 8. 2013 nabyl účinnosti zákon č. 214/2013 Sb., jímž se novelizovalo mj. ustanovení § 63 zákona o elektronických komunikacích. Správní orgán I. stupně vycházel při rozhodování z aktuálního znění § 63 zákona o elektronických komunikacích a dospěl k závěru, že dle nového kogentního ustanovení § 63 odst. 11 téhož zákona vzniká navrhovateli právo na

předčasné ukončení smlouvy. Toto ustanovení mj. praví, že „smlouvu uzavřenou na dobu určitou je možné vypovědět za podmínek uplatňovaných podnikatelem poskytujícím službu elektronických komunikací pro smlouvy na dobu neurčitou a v souladu s odstavcem 1 písm. p)“. Jedná se o ustanovení kogentní povahy, jímž jsou podnikatelé poskytující služby elektronických komunikací vázáni od data účinnosti zákona č. 214/2013 Sb., tj. od 8. 8. 2013. Na tom nic nemění ani lhůta v maximální délce šesti měsíců uvedená v přechodném ustanovení této novely, která je lhůtou určenou poskytovatelům služeb elektronických komunikací toliko za účelem provedení změn stávající smluvní dokumentace tak, aby tato byla v souladu s novelizovaným zněním zákona o elektronických komunikacích. Okamžik zapracování předmětných změn ve smluvních podmínkách tak není rozhodný pro povinnost aplikovat uvedená novelizovaná ustanovení zákona o elektronických komunikacích již od nabytí účinnosti novely, neboť tato povinnost plyne přímo ze zákona. Lze to dovést i ze skutečnosti, že zákonodárce uvedl danou povinnost včetně lhůty v přechodném ustanovení této novely, přitom nevyužil institutu odložené účinnosti zákona. Odpůrce byl při přijetí navrhovatelem podané výpovědi povinen aplikovat zákon č. 214/2013 Sb., ačkoli ve Všeobecných podmínkách odpůrce nebyla ještě novelizace zapracována. Dle čl. 2.6.2. VPST účinných v době podání výpovědi činí výpovědní lhůta u smluv na dobu určitou 30 dnů ode dne doručení výpovědi odpůrci. Výpověď byla dle vyjádření odpůrce převzata dne 24. 10. 2013, proto skončil posuzovaný smluvní vztah uplynutím třicetidenní výpovědní lhůty, jejíž běh začal dne 24. 10. 2013. Navrhovatelův projev vůle ukončit smluvní vztah výpovědí byl uplatněn po nabytí účinnosti novely zákona o elektronických komunikacích, a je tedy oprávněný. Nad rámec rozhodnutí uvedl správní orgán I. stupně, že poplatky zaplacené navrhovatelem odpůrci po uplatněné výpovědi jsou bezdůvodným obohacením odpůrce, jež je povinen toto plnění bez právního důvodu navrátit. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto s ohledem na plný procesní úspěch navrhovatele ve věci.

Proti tomuto rozhodnutí podal odpůrce dne 25. 3. 2014, tj. v zákonné lhůtě, k poštovní přepravě rozklad. V něm uvádí, že Smlouva byla řádně uzavřena na dobu určitou v délce trvání 36 měsíců a tato uplyne nejdříve ke dni 10. 11. 2014. Dle přechodných ustanovení (čl. II) zákona č. 214/2013 Sb. je podnikatel poskytující služby elektronických komunikací povinen uvést své smluvní dokumenty i komunikaci do souladu s ustanoveními tohoto zákona do 6 měsíců ode dne nabytí jeho účinnosti, tj. do 8. 2. 2014. Až okamžikem změny příslušných smluv tedy vzniká účastníkům právo na aplikaci limitu ve výši jedné pětiny součtu měsíčních paušálů zbývajících do konce sjednané doby trvání smlouvy, nebo jedné pětiny součtu minimálního sjednaného měsíčního plnění zbývajících do konce sjednané doby trvání smlouvy. Jelikož zákon neukládá navrhovateli povinnost, aby za předčasné ukončení Smlouvy požadoval po účastníkovi určitou limitovanou úhradu, nemůže ani

účastníkům vzniknout okamžikem nabytí účinnosti zákona právo se limitace domáhat, neboť toto právo jim vznikne až úpravou Smlouvy. Dle předkladatelů novely zákona o elektronických komunikacích se „*doplňuje přechodné ustanovení, které podnikatelům poskytuje dostatečný čas na úpravu jejich smluvních podmínek podle nových ustanovení navrhovaných v tomto návrhu zákona. S ohledem na dobu potřebnou pro úpravu smluvních podmínek a povinnosti podnikatelů o změně smluvních podmínek a povinnosti poskytovatelů o změně smluvních podmínek měsíc před nabytím jejich účinnosti informovat účastníky byla zvolena lhůta 6 měsíců*“. Rovněž v případě předchozí novely zákona o elektronických komunikacích (č. 468/2011 Sb.) bylo přechodné ustanovení formulováno obdobně. Tehdy bylo přechodné ustanovení všemi subjekty na trhu (včetně ČTÚ) vykládáno tak, že se změny obsažené v novele aplikují až od okamžiku, kdy poskytovatel provede změnu smluv, nikoli od nabytí účinnosti uvedené novely. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí by mohlo vyplývat, že je možné předčasně ukončit smlouvu na dobu určitou kdykoli a bez sankce. Odpůrce se domnívá, že v otázce existence sankce za předčasné ukončení smlouvy by pochybnosti být neměly. Odpůrce taktéž nesouhlasí s tvrzením správního orgánu I. stupně o vzniku bezdůvodného obohacení na jeho straně. Je dle něho zřejmé, že k 22. 11. 2013 nemohl být smluvní vztah ze strany navrhovatele jednostranně ukončen. Trval i nadále, a nemůže se tak jednat o žádné bezdůvodné obohacení. Odpůrce navrhuje, aby napadené rozhodnutí správního orgánu I. stupně bylo zrušeno a věc vrácena k novému projednání, případně aby bylo rozhodnuto tak, že se návrh navrhovatele zamítá a náhrada se mu nepřiznává.

Dopisem ze dne 1. 4. 2014 byl navrhovatel vyzván, aby se vyjádřil k podanému rozkladu odpůrce. Navrhovatel ve svém podání ze dne 3. 4. 2014 uvádí, že trvá na svém návrhu ve všech bodech.

Správní orgán I. stupně neshledal důvod pro postup dle ustanovení § 87 správního řádu (tzv. autoremedura) a dle ustanovení § 88 odst. 1 správního řádu postoupil správní spis odvolacímu správnímu orgánu spolu se svým stanoviskem. Podle ustanovení § 123 odst. 1 zákona o elektronických komunikacích o rozkladu proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně rozhoduje předseda Rady ČTÚ (dále jen „rozkladový správní orgán“).

Podle § 63 odst. 1 písm. p) zákona o elektronických komunikacích (ve znění účinném od 8. 8. 2013) musí být ve smlouvě o poskytování veřejně dostupné služby elektronických komunikací nebo připojení k veřejné komunikační síti srozumitelným, úplným a snadno přístupným způsobem uvedeno vždy výše úhrady v případě ukončení smlouvy před uplynutím doby trvání, na kterou je smlouva uzavřena, výpovědi ze strany účastníka nebo podnikatele nebo dohodou obou smluvních stran, přičemž výše úhrady nesmí být vyšší než jedna pětina součtu měsíčních paušálů zbývajících do konce sjednané doby trvání smlouvy, nebo jedna pětina součtu minimálního sjednaného měsíčního plnění zbývajících do konce

sjednané doby trvání smlouvy, a výše úhrady nákladů spojených s telekomunikačním koncovým zařízením, které bylo účastníkovi poskytnuto za zvýhodněných podmínek.

Dle § 63 odst. 11 zákona o elektronických komunikacích (ve znění účinném od 8. 8. 2013) je možné vypovědět smlouvu o poskytování veřejně dostupné služby elektronických komunikací nebo připojení k veřejné komunikační síti uzavřenou na dobu určitou za podmínek uplatňovaných podnikatelem poskytujícím veřejně dostupnou službu elektronických komunikací nebo zajišťujícím připojení k veřejné komunikační síti podle odstavce 1 písm. g) a h) pro smlouvy neurčitou a v souladu s odstavcem 1 písm. p).

Dle ustanovení § 142 odst. 1 správního řádu rozhodne správní orgán v mezích své věcné a místní příslušnosti na žádost každého, kdo prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv, zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo.

Podle čl. II. zákona č. 214/2013 Sb. je podnikatel poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací nebo zajišťující připojení k veřejné komunikační síti povinen do 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona uvést smlouvy o poskytování veřejně dostupné služby elektronických komunikací a připojení k veřejné komunikační síti a uveřejňování informací do souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Dle čl. 2.6.2. Všeobecných podmínek (ve znění účinném v době uplatnění výpovědi) může účastník ukončit smlouvu na dobu neurčitou písemnou výpovědí s výpovědní lhůtou 30 dnů ode dne doručení výpovědi.

Po přezkoumání prvostupňového rozhodnutí a s ohledem na rozklad odpůrce konstatuje rozkladový správní orgán, že rozhodnutí správního orgánu I. stupně (s výhradou popsanou níže) je věcně správné, a rozklad se z toho důvodu zamítá.

K podanému rozkladu odpůrce uvádí rozkladový správní orgán následující. Odpůrce tvrdí, že na základě výše citovaného přechodného ustanovení není možné aplikovat novelu zákona o elektronických komunikacích ode dne nabytí její účinnosti, nýbrž až po zapracování (implementaci) zákonem požadovaných změn do textu smluvních podmínek odpůrce (poskytovatele). Rozkladový správní orgán se s tímto odpůrcovým názorem naprosto neztotožňuje. Dle právní teorie je všeobecně známo, že obecně závazný právní předpis (zákon) působí normativně na všechny dotčené subjekty (adresáty) ode dne nabytí své účinnosti, přičemž účinnost se v drtivé většině případů nekryje s platností právního předpisu, která nastává již vydáním tohoto právního předpisu ve Sbírce listin. Lhůta mezi nabytím platnosti a nabytím účinnosti právního předpisu (tzv. legisvakantní lhůta) slouží především veřejnosti k seznámení se s novou normativní úpravou. Přechodné ustanovení výše uvedeného zákona je naproti tomu určeno toliko poskytovatelům služeb elektronických

komunikací k uvedení dosavadního „závadného“ znění svých smluvních podmínek do plného souladu s touto novelou zákona o elektronických komunikacích, a to z důvodu možné kontroly těchto smluvních podmínek po 8. 2. 2014 ze strany regulačního úřadu (ČTÚ). Neznamená to ovšem, že se jak na účastníky, tak na poskytovatele služeb elektronických komunikací nebudou novelizovaná ustanovení tohoto zákona vztahovat po celou dobu lhůty stanovené v přechodném ustanovení pro implementaci, tj. do 8. 2. 2014. Přitom jediným důvodem by byly neaktualizované smluvní podmínky poskytovatele služeb, jejichž uvedení do požadovaného stavu by přitom mohl poskytovatel záměrně odkládat až na nejzazší možný termín jenom proto, aby pro něj nebyla novela, která je svou povahou příznivější pro spotřebitele, aplikovatelná co nejdříve.

Český telekomunikační úřad se k problematice výkladu tohoto přechodného ustanovení obsaženého v zákoně č. 214/2013 Sb. oficiálně vyjádřil již v Měsíční monitorovací zprávě za říjen 2013, kde na příkladu aplikace novelizovaného ustanovení § 63 odst. 1 písm. p) zákona o elektronických komunikacích uvádí mj. následující: *„Tato zákonná limitace vyvolává účinky již v okamžiku nabytí účinnosti předmětné novely, tj. ode dne 8. srpna 2013. Lhůta v maximální délce šesti měsíců uvedená v přechodném ustanovení předmětné novely (zákon 214/2013 Sb.), je dle názoru ČTÚ lhůtou, určenou poskytovatelům služeb elektronických komunikací toliko za účelem provedení změn stávající smluvní dokumentace tak, aby tato byla v souladu s novelizovaným zněním ZEK (zákon o elektronických komunikacích). Okamžik zapracování předmětných změn ve smluvních podmínkách, popř. všeobecných či obdobných podmínkách, tak není rozhodný pro povinnost aplikovat limit uvedený v § 63 odst. 1 písm. p) ZEK již od nabytí účinnosti předmětné novely, neboť tato povinnost plyne přímo ze zákona.“* Správní orgán I. stupně tak v souladu s výše uvedenou argumentací a rovněž zcela v souladu se zastávaným názorem Úřadu posuzoval tento spor dle znění zákona o elektronických komunikacích účinného v době podání výpovědi navrhovatelem. Rozkladový správní orgán takto reaguje na konkrétní rozkladovou námitku odpůrce, který uvádí, že závěr prvostupňového správního orgánu je v rozporu s výkladem samotného regulátora trhu, tj. Českého telekomunikačního úřadu.

Přistoupili bychom na tvrzení odpůrce v rozkladu, došli bychom logicky k závěru, že smluvní podmínky jsou nadřazené znění zákona, což je ve fungujícím právním státu nepřijatelné. Pokud by se zákonodárce domníval, že je na aplikaci předmětné novely zákona o elektronických komunikacích potřeba delší časová příprava, jistě by zvolil účinnost novelizace k pozdějšímu datu. Přípustnou alternativou by bylo např. přechodné ustanovení ke konkrétnímu ustanovení novelizovaného § 63 tohoto zákona, které by stanovilo, že normy obsažené v tomto ustanovení nabydou účinnosti teprve dnem účinnosti změněných smluvních podmínek toho kterého poskytovatele služeb elektronických komunikací.

Ustanovení § 63 zákona o elektronických komunikacích ovšem žádné takové přechodné ustanovení neobsahuje, ani se v přechodném ustanovení k celé novele zákona nehovoří o odložení účinnosti byť části novelizovaných ustanovení.

V daném případě je tak třeba postupovat podle ustanovení zákona o elektronických komunikacích ve znění účinném ke dni uplatnění výpovědi navrhovatelem, tj. ke dni 24. 10. 2013, kdy výpověď došla druhé smluvní straně (odpůrci). Rozkladový správní orgán souhlasí s tím, že novelizované ustanovení § 63 odst. 1 písm. p) zákona o elektronických komunikacích postrádá v daném případě relevanci ve vztahu k oprávnění navrhovatele (účastníka) výpověď smlouvy na dobu určitou podat. Tento nárok vznikl totiž navrhovateli na základě (taktéž novelizovaného) ustanovení § 63 odst. 11 téhož zákona, které de facto sjednocuje „režim“ výpovědí smluv na dobu neurčitou a na dobu určitou. Projev vůle navrhovatele spočívající v podání (zaslání) písemné výpovědi odpůrci byl učiněn dne 22. 10. 2013, tedy po nabytí účinnosti novely zákona o elektronických komunikacích, tudíž je jeho nárok na ukončení smluvního vztahu u telefonní stanice č. XXX XXX XXX plně oprávněný a v souladu s uváděným zákonným ustanovením. Zároveň se aplikovalo ustanovení Všeobecných podmínek odpůrce o výpovědích smluv na dobu neurčitou uvedené v jejich článku 2.6.2. Rozkladový správní orgán podotýká, že v prvostupňovém řízení došlo k nesprávnému výpočtu zániku smluvního vztahu mezi navrhovatelem a odpůrcem, neboť 30denní výpovědní lhůta, která byla stanovena čl. 2.6.2. VPST, začala plynout teprve den následující po doručení výpovědi odpůrci, tj. dne 25. 10. 2013. Smluvní vztah k předmětné telefonní stanici tedy skončil dne 23. 11. 2013, nikoli o den dříve, jak uvádí správní orgán I. stupně. Z toho důvodu činí rozkladový správní orgán změnu výroku I. napadeného rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 90 odst. 1 písm. c) správního řádu.

Odpůrce v rozkladu taktéž namítá, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že lze vypovědět smlouvu na dobu určitou ze strany účastníka (zde navrhovatele) bez jakékoli sankce. Toto tvrzení z rozhodnutí správního orgánu I. stupně rozhodně nelze vyčíst, je ovšem potřeba podotknout, že vzhledem k výše uvedené interpretaci novely zákona o elektronických komunikacích se předčasné ukončení smlouvy na dobu určitou učiněné po účinnosti novely zákona bude řídit novelizovaným ustanovením § 63 odst. 1 písm. p) tohoto zákona (tj. zněním účinným od 8. 8. 2013), nikoli ustanovením smluvních podmínek poskytovatele služeb. V posuzovaném správním řízení se však jedná pouze o oprávněnost podané výpovědi navrhovatelem a s tím související určení data ukončení smluvního vztahu mezi ním a odpůrcem.

V zájmu o vypořádání všech rozkladových připomínek odpůrce dodává rozkladový správní orgán, že se ztotožňuje s názorem správního orgánu I. stupně o možném vzniku bezdůvodného obohacení na straně poskytovatele služeb elektronických komunikací, ovšem

toto posouzení není vůbec předmětem tohoto správního řízení, proto se nelze bez známosti dalších skutečností následujících po podání výpovědi k dané problematice více vyjadřovat.